טעאטער

ביבליאטעק

II.

נאכ'ן שטרייק

א קאמעדיע אין 3 אקטען.

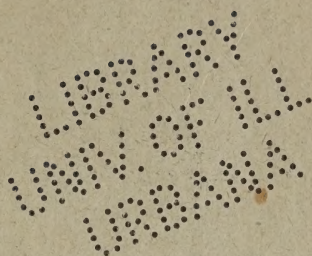
פון

ג. טשורני.

פרייז 15 קאפ.

ווארשא, תרס"ו.

דרוקעריי געזעלשאפט „ישורון", פאנסקא 20.

טעאטער-ביבליאטעק.

II.

נאָכ'ן שטְרַייק

אַ קָאמֶעדְיֶע אין 3 אַקְטֶען.

פון

ג. טשורני.

ווארשא, תרס"ז.

НОХНЪ ШТРЕЙКЪ, т. е. ПОСЛѢ ЗАБАСТОВКИ

Комедія въ 3 дѣйствіяхъ.

Соч. Г. Чернаго.

ВАРШАВА.
Типографія Тов. „Іешурунъ", Панская № 20.
1907.

וועגען איין ערלויבנים צו שטעלען אויף דער
בינע מוז מען זיך ווענדען צום הערויסגעבער
לויט אדרעסע:

Книж. магаз. „ГАЦЕФИРА“

Варшава, Налевки 33.

פערזאנען:

דער בעל־הבית, א פאָלנער געזונטער מענש פון א יאָהר 40.

זיין פרוי, אַ נידעריגע שוואַרצע פרוי פון אַ יאָהר 35.

1-טער ארבייטער (איצק'ל), אַ בחור פון 20 יאָהר.

2-טער ארבייטער, אַ בחור פון 18 יאָהר.

1-טער לעהריונגעל, 15 יאָהר אַלט.

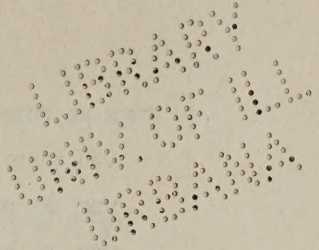
2-טער לעהריונגעל, 14 יאָהר אַלט.

נפתלי (איצק'לס פאָטער), א שניידער, ביי 60 יאָהר.

דבשה (נפתלי'ס פרוי), ביי 55 יאָהר.

אברהם'ציג שניצער (איין ארבייטער), ביי 20 יאָהר.

יונגע ארבייטער, א שטוב-מעדכען.

ערשטער אקט.

א קליינער צימער. אין מזרח וואַנט 2 פֿענסטער, צווישען די פֿענסטער א לאַנגער ווייסער טיש. צווישען דעם טיש און דער וואַנט — א לאַנגער בייַנקעל. אין דער רעכטער וואַנט א פֿענסטער. בייַם פֿענסטער שטעהט א גענוצטע שנייַדערשע שטעפּ־מאַשין, נאָך דער מאַשין שטעהט א קאָמאָד. בייַ דער לינקער וואַנט שטעהט א הילצערנע קאַנאַפּע, נאָך דער קאַנאַפּע איז אין וואַנט א שמאָלע טהיר אין קאַמער, און נאָכהער שטעהט א קיך־אייַוזען. בייַן ערשטען עק טיש נאָהנט פֿון פֿענסטער, זיצט נפתּלי דער שנייַדער און נעהט א פּאָר הויזען. דער 1־טער אַרבייטער זיצט אויפ'ן טיש, און נעבען איהם אָנגעשפּאַרט שטעהט אברהם'ציג שניצער, ווייטער אַביסעל אויף דעם אַנדער'ן עק טיש, פֿון בייַדע זייַטען, זיצען בייַן טיש בייַדע לעהריונגלעך און שפּילען אין א פּאַפּירענע דאַמקע. דבשה זיצט בייַן אייַוזען און שיילט קאַרטאָפֿעל. אַלע זייַנען פֿרעהליך געשטימט.

נפתּלי (אין ברילען, נעהט לאַנגזאַם און דערצעהלט): 16 שעה איז דאָס געווען שוין ווי א געוועהנליכער מקה, נאָר אַז עס פֿלעגט קומען פֿאַר די ימים־טובים אָדער, להבדיל, פֿאַר די חתונות, פֿלעגען מיר דאַן אָנהויבען זיצען נעכט ביז 4 א זייגער און אַמאָל אֲפילו ביז'ן ליכטיגען טאָג. פֿרעהליך פֿלעגט עס אפילו זייַן. מיר האָבען געהאַט בייַ זיך צוויי בחורים, פֿלעגען זיי די גאַנצע נאַכט פֿערקלינגען מיט זייערע לידער. מען איז געווען פּשוט יונגע, פֿרעה־ליכע קעלבלעך; און ווער רעדט נאָך, אַז דער בעל־הבית און־

זערער פלעגט אונז אין מיטען דער נאכט אריינטראָגען א פּאָר פּונט עפּעל פאר דער גאנצער חברה אינזערער, פלעגט אונז שוין דאן האפען די אמת'ע קעלבערנע התפעלות, און ער פלעגט עס שוין גוט אויסניצען, מיר זאָלען זיצען ביז 4 א זייגער, ביז 5, און אז ער האָט געוואָלט — איז ביז טאָג... קיין שכל האָט מען ב"ה ניט געהאט, ווי די הייניטיגע...

1־טער ארביטער: מילא, וועגען שכל וועל איך שוין ניט רעדען, נאָר וואו האָט זיך גענומען ביי מענשען אזוי כיעל כח צו האָרעװען אזוי פיעל?

אברהם'ציג (מיט א שמייכעל): דאָס איז שוין א כלל: פערפעהלט די נאטור אין איין זאך — גיבט זי אָב אין א צווייטער זאך — ביי ווייניג שכל, איז דאָ א פולע געזונד (לאכט).

1־טער לעהר־יונגעל (ניט אויפהויבענדיג דעם קאָפּ פון דאמקע): ביי א פולע כה, איז רעכט א קלײנער מח...

נפתלי (פרעהליך): וואו האָט זיך גענומען כה, איז אָסור טאקי אויב איך פערשטעה. ס'איז טאקי נאָר ווי איהר זאָגט, אז די אמאָליגע וועלט איז געווען מיט ווייניג מח, זענען זיי געוועזן אלע טאקי א סך געזונדטער. נאָר מיינט ניט, אז מיר זענען שוין געוועזן אזעלכע פראים, מיר האָבען אויך געהאט שכל, נאָר אונזער שכל איז געוועזן נאָך יענער צייט, און געוועהנליך, קליגער פון דער צייט האָבען מיר ניט געקאָנט זיין. די גאנצע וועלט איז דאן אזוי געוועזן, און מיר, שניידער פון ר' האצקל'ן, אויך בתוכם. היינט איז שוין א קליגערע וועלט געוואָרען, אנ'אנדערע צייט איז היינט, א קלוגע צייט!

1־טער לעהר־יונגעל (שלאָגט שנעל אָב א פּיעשקע): זאָגט מיר נאָר, רבותי, ווער מאכט קלוג די צייט?

אברהם'ציג (אומקעהרענדיג זיך צום 1־טען לעהר־יונגעל. ערנסט): לאך ניט, עס איז גאָר ניט אזוי נאריש געפרעגט. איך וועל דיר זאָגען: די צייט אליין מאכט זיך קליגער, נאָר, ס'פערשטעהט זיך, אז די צייט אָהן מענשען גיבט עס גיט, און די מענשען פון יעדער צייט הייסט — די צייט, און אזוי ווי דער גרויסער צוזאמענקום פון דער בעפעלקערונג צווינגט צו זוכען נייע מיטלען...

1-טער ארבייטער (שלאָגט איהם איבער): אַברהם׳ציג, לאָז איצ-
טער אָב דיינע הקיהות; אַנ׳אַנדערט מאָל וועסטו איהם דאָס ערקלערען. לאָמיר בעסער הערען, וואָס דער טאַטע דערצעהלט.

אברהם׳ציג (קאָנטשעט דאָך אַ פּאָר ווערטער): פערשטעהסט, נייע עקזיסטענצען צו׳ם לעבען... נאָר זאָל זיין! (קעהרט זיך אום מיט׳ן גענויכט צו נפתלי׳ן). נו, ר׳ נפתלי, פלעגט איהר האָטש אַ פולע פערדינען דאַן?

נפתלי: פערדינען? — ס׳פערשטעהט זיך, אַז קיין עשיר פלעגט מען ניט קאָנען ווערען. גאַנצע 30 קאַרבאָנצעס פלעגט נעה-מען דער בעסטער שניידער-געהילף אויף אַ זמן.

אברהם׳ציג: שוין מיט׳ן בעל-הבית׳ס עסען?

נפתלי: אַודאי שוין מיט קעסט און אֲפילו מיט די שמעק-טאַבאַק, וואָס מיר פלעגען בעקומען בחנם, כל דכפין, כדי אַ ביסעל גובר צו זיין דעם שלאָף, ווייל אַז עס פלעגט קומען אַרום 2—3 אַ זייגער ביי דער נאַכט, פלעגט מען זיך אָנהויבען צו פיקען מיט׳ן שפּיץ נאָז, ווער אָן טיש און ווער אֲפילו אָן שפּיץ פון זיין נאָ-דעל; און דאָ פלעגט מען זיך נעהמען צו די שמעק-טאַבאַק און עס פלעגט זיך אָנהויבען באַלד אַ ניסערייַ איבער׳ן שטוב, אַז דעם בעל-הבית׳ס קינדער פלעגען זיך אויפחאַפּען ניט טויט, ניט לע-בעדיג... (לאַכט שטיל).

1-טער ארבייטער: איז היינט פאַרט אַ בעסערע וועלט, און אָנשטאָט צו נעהמען שמעק-טאַבאַק — מאַכט מען אַ שטרייק...

דבשה (וועלכע האָט זיך די גאַנצע צייט צוגעהערט צו׳ם שמועס): נו, און וואָס דערלעבט מען שוין היינט מיט די שטרייקען אייערע? אָט געהסטו אום, מיין זוהן, באַלד אַ חודש צייט לעדיג, און וואָס וועסטו אויספיהרען? דער טאַטע דערוויילע האָרעוועט, נע-ביך, גאַנצענע טעג, זיצט נאָך האַלבע נאַכט, ווייל פריהער פלעגט זיין דיינע 5 רובל אַ וואָך, און איצטער מוז דערוויילע דער אַל-טער טאַטע ברעכען די ביינער (נפתלי דריקט אויס אונצופריעדענ-הייט) און אַזוי פיעל האָרעווען, און אויף דער עלטער איז דאָך אַזוי שווער...

1-טער אַרבייטער (שלאָגט זי ראַש איבער. עטוואָס פערשעמט און פערענטפערענדיג זיך): איך האָב דאָך דעם טאַטען ווי פיעל מאָל געבעטען, ער זאָל מעהר ניט אַרבייטען ווי אַלע מאָל, אמת, טאַטע? איך וואָלט מיר ווי עס איז אַנ'עצה געגעבען, ווייל אַז עס וועט זיך ענדיגען דער שטרייק ביי אונז, וועל איך דאָך בעקומען בעצאָהלט פאַר דער גאַנצער צייט (שפּרינגט אַראָב פון טיש), איז וויל אָבער דער טאַטע אַליין ניט; דער טאַטע זאָגט, אַז ער האָט גאָר פערגניגען פון דעם, וואָס ער אַרבייט איצטער מעהר ווי אַלע מאָל, ניט אמת, טאַטע?

אַברהם'ציג: ר' נפתלי האָט דאָס מיר אויך געזאָגט.

נפתלי (לעגט אַוועק אויפ'ן טיש די אַרבייט): געווים, געווים! איך האָב איצט אַ גרויסע הנאה פון מיין אַרבייט. און ווייסט איהר פאַרוואָס? ווייל איך ווייס — איך טהו עפּעס אויך... דאָס גאַנצע לעבען ב"ה האָט מען געפּראַצעוועט ווי אַ פערד נאָר צוליעב דעם ביסעל האָבער, און מען האָט אפילו קיין שכל ניט געהאַט צו פערשטעהן, אַז מ'איז דאָס פערד... און די אַרבייט איז דאָס בעצאָהלט פאַר'ן האָבער. איצטער ווייס איך, אַז ס'איז עפּעס פאַר וואָס!...

אַברהם'ציג: איהר מיינט, ווייל איהר העלפט אייער זוהן אין שטרייק?

נפתלי (בעגייסטערט): אַודאי! פערשטעהסט, אַרום איז אַזאַ גרויסע וועלט, וואו מענשען זוכען, ווילען וואָס דערגרייכען; עס פיהרען זיך מלחמות צווישען שוואַכע מיט שטאַרקע, און איך, נפתלי דער שניידער, זיך 50 יאָהר און נעה הויזען, און גאָרניט — ס'איז ניט מיין דאגה געווען, איך בין דאָס „פערד" אויף דער וועלט און האָרף נאָר ביינען מיין קאַרק פאַר... פאַר... איך פרעג מיר אַמאָל אַליין: אַלטער נאַר איינער, וואָס האָסטו אָנגעלעבט אויף דער וועלט? האָסט גענעהט הויזען און געגעסען האָבער, געגעסען האָבער, כדי קאָנען ווייטער נעהען הויזען... (קורצע פּאַוזע) נאָר אָט די יונגע, זאָלען געזונד זיין (ווייזט אויף די אַרבייטער), זיי עפענען אַ ביסעל די אויגען, האָטש אויף דער עלטער. ניין! דאָס איז מיר דאָס איינציגע מאָל אין לעבען, וואָס איך ווייס, אַז מיט מיין האָרעווען טהו איך וואָס עס איז אויך; איך העלף עפּעס אויך

אויספירהרען אַ זאַך, אַ רעכטע זאַך, און די אַרבייט איז מיר טאַקי איצטער געשמאַק. (צום זוהן) אָ, ווען דיין טאַטע וואָלט געווען איצטער אַ יונגער מאַן!...

אַ ב ר ה ם׳ צ י ג (קלאַפּט דעם 1-טען אַרבייטער איבער די פּלייצעס): ני, וואָס זאָגסטו אויף דעם אַלטען? ער איז דאָך נאָר פון די אַפּיקורסים!

1-ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר: איך האָב שוין לאַנג געוואוסט. דער טאַטע מיינער איז אַלע מאָל געווען פון די בעוואוסטזיניגע אונצופרידענע.

נ פ ת ל י (ציהט אַריין אַ פאָדים אין נאָדעל): אפשר קאָן מען זיין צופרידען מיט דעם, וואָס אין 50 יאָהר האָב איך אפשר 10 טויזענד פּאָר הויזען בעשאַפען. איך ווייס ניט, אפשר אין גן-עדן וועט מען מיר הערפאַר בעצאָהלען, נאָר דאָ אויף דער וועלט האָט מען מעהר ווי האָבער ניט געגעבען... (קאָן ניט אַריינציהען די פאָדים און ווענדעט זיך צו דעם 1-טען לעהר-יונגעל). נאַ, שלמה׳קע, דו האָסט יונגערע אויגען.

1-ט ע ר ל ע ה ר-י ו נ ג ע ל (נעהמט די נאָדעל מיט פאָדים): מיט דעם, ר׳ נפתלי, וועל איך אויך העלפען צום שטרייק. (צום 2-טען לעהר-יונגעל) ני, ווען ווען מיר זוכה זיין, דו וואָלסט געהן עפעס אַ גאַנג?

2-ט ע ר ל ע ה ר-י ו נ ג ע ל (שאָקעלט זיך צו אַ ביסעל): אָט, אָט, אָט!

אַ ב ר ה ם׳ צ י ג: איז זאָגט איהר, ר׳ נפתלי, אַז אין גן-עדן וועט מען אייך אפשר בעצאָהלען, און ווען עס איז אַזוי — וואָלט איהר זיך בעגנוגענען?

ד ב ש ה: הערט אויף, קינדער, איך בעט אייך, צי רעדען היינען אַזעלכע זאַכען. מ׳איז ב״ה אַזוי אויך גענוג זינדיג.

1-ט ע ר ל ע ה ר-י ו נ ג ע ל: ני, נו, וועסט שוין פאַרט געהן אַמאָל אַ גאַנג?

2-ט ע ר ל ע ה ר-י ו נ ג ע ל: אָט, אָט, אָט!

1-ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר (זעצט זיך צוריק אויפ׳ן טיש): די מאַמע

שרעקט זיך אַלע מאָל, מ׳זאָל, חלילה וחס, ניט זאָגען גאָרנישט, און נישט נאָר ענטקעגען גאָט — מען זאָל אפילו ניט רעדען וועגען אונזערע גוטהערציגע בעלי־בתים.

נ פ ת ל י (לאַכט): איך האָב אפילו ניט געטאָרט זאָגען אין מיין לעבען אַז ווען איך זאָל פֿערדינען 10 רובל אַ וואָך, וואָלט אונז געווען בעסער.

ד ב ש ה (נאאיוו): אַז זאָגען העלפט ניט, היינט צי וואָס זאָל מען נאָר זינדיגען. וויפיעל גאָט גיט, דאַרף מען זיך בעגנינענען.

1־ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר: מאַמע, און אַז ער גיט אַ שטרייק, (איראָניש) דאָס איז דאָך אויך פֿון גאָט, אָדער ער גיט אַ שלעכטע האַנד?

1־ט ע ר ל ע ה ר ־ י ו נ ג ע ל (פֿון דאַמקע): אי, אמרו לאלהים — שרייט מען צו דער וואַנד...

ד ב ש ה (גוטמוטהיג): שלמה׳קעלע, רעד דאָרטען נישט קיין לצנות!

אַ ב ר ה ם ׳ צ י ג (צו׳ם 1־טען אַרבייטער): ווייסט, דיין מאַמע האָט ערשט געזאָגט אַ גוט וואָרט. זי זאָגט, אַז זאָגען העלפט ניט.

ד ב ש ה (פּראָסט): אַודאי אַזוי.

אַ ב ר ה ם ׳ צ י ג: ניי, אַז זאָגען, ד. ה. ווערטער העלפען ניט, מוז מען דאָך טאַקי עפּעס רעעלעס טהון, אום זיך צו העלפען.

נ פ ת ל י (לאַכט): מיין דבשה איז אַ ביסעל ווייטליך פֿון פילאָזאָפיע.

1־ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר: די מאַמע האָט אָבער איהר אייגענע פילאָזאָפיע.

ד ב ש ה: אַ דאגה דיר, מיין קינד. אָט גיה בעסער אַראָב פֿון טיש. איך האָב דיר שוין אַמאָל געזאָגט, אַז מען זיצט נישט אויף אַ טיש.

1־ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר (פֿרעהליך): מאַמע, אין אַמעריקא לעגט מען אפילו אַרויף די פֿיס אויפ׳ן טיש. (ווענדעט זיך צו׳ם 1־טען לעהר־יונגעל) אַרויסגעהאַפּט ביי דיר אַ גראַם.

נפתלי (איראָניש): האָסטו אַ דאגה! לאָז ער זיצען, הערסט דאָך, אַז אין אַמעריקא איז דאָס אַ מאָדע (לאַכט).

1=טער לעהר=יונגעל (הויבט זיך אויף פרעהליך פון זיין אָרט): אָט אַג׳עק! אַריינגעשאָטען. אַ, אַ!... אין גענוג שוין.

2=טער לעהר=יונגעל: איך האָב אָבער הרטה פון דעם גאַנג.

1=טער לעהר=יונגעל: זאָל שוין גלאַט זיין גענוג. איך האָב געהערט, מען האָט מיר שוין דאָ אונטערגעשלאָגען פרנסה און אַרויסגעהאַפּט ביי מיר אַ גראַס, און אַליין צוליעב דער דאַמקע. אָט לאָמיר בעסער עפּעס טהון. (ווענדעט זיך צו נפתלי׳ן) איהר האָט, ר׳ נפתלי, אפשר פאַר מיר נאָך אַ נאָדעל=פאָדים איינצוציהען?

נפתלי: אַי, איך האָב פאַר דיר טאַקי אַנ׳אַרבייט. איך דאַרף אַ פּאָר לייכ׳זען צו קליידער אָבשטעפען. מען האָט מיר (געדט זוכען) היינט געבעטען. עס ליעגט טאַקי ביי דער מאַשין דאָרטען. נאָר זעה, מאַך נישט קיין שוסטערישע שטעפּ, ווי דאַן. זאָלסט זיך נישט פערגעסען אין מיינען, אַז די שטעפּסט אַ קאַמאַש.

1=טער לעהר=יונגעל (צופריעדען): אָ, איך בין שוין אַנ׳אַלטער שניידער! (צוגעהענדיג צום מאַשין, נעהמט אָן אַ פּאָזע פון העקלאַמירען). באַלד ווערט פערליינט אַ אָסנאָווע, אין דער נאָדעל, דער מאַשינאָווע, עס וועט די ראָד רעש׳ן, און ס׳וועלען זיך שטעפּען קאַמאַשען!.. האָט קיין פּעראיבעל ניט, ר׳ נפתלי, איך מיין — לייסטען. (זעצט זיך ביי׳ם מאַשין. אַלע לאַכען).

דבשה (צוגעהענדיג נעהענטער צום טיש): איך בעט דיר מיין זוהן, געה אַראָב פון טיש. מען טאָר אויף אַ טיש ניט זיצען.

1=טער אַרבייטער (שפּרינגט אַראָב פון טיש): אַז מען טאָר ניט, איז וואָס אַנדערש. (לאַכט).

1=טער לעהר=יונגעל (ציהט אַריין די פאָדעם אין מאַשין=נאָדעל און זינגט):

„אויפ׳ן קאַרק דער סענטימעטער,
געבויגען אין דרייען — אַ שרעק!
און זייט איך געדענק איהם: אַליין נעהט ער,
און ליינט זיינע קרעפּטען אַוועק.“

(פאַנגט אָן צו שטעפּען, און זינגט בשעת מעשה ווייטער).

„עס לויפען די יאָהרען אהין,
און נאָך זיצט דער בלייכער געבויגען,
און קעמפּפט מיט א רוידער מאַשין".

(עס געהט אריין אין טהיר דער 2־טער אַרבייטער).

1־טער אַרבייטער (געהט צו צו איהם): וואָס מאַכט מען עפּעס, האָסט ווען געזעהן?

אַברהם'ציג: נו וואָס הערט זיך עפּעס נייעס, העררי שטרייקער?

2־טער אַרבייטער: יאָ, איך האָב טאַקי נייעס, און גאָר רעכטע נייעס. איך האָב עפּעס געהערט א סברה, אַז אינזער בעל־הבית זאָל אינז נאָכגעבען אַלע אונזערע פאָדערונגען.

1־טער אַרבייטער: וואו האָסטו דאָס געהערט?

2־טער אַרבייטער: אין גאַס, און עס קען זיין, אַז מען וועט באַלד אינז קומען רופען. יאָ, איך דאַרף אייך גלאַט עפּעס זאָגען. (ריסט אָב זיי אָן אַ זייט און שמועסט מיט זיי שטיל).

נפתלי: מיר גלויבט זיך ניט, ער זאָל וועלען נאָכגעבען אַלע זייערע פאָדערונגען.

דבשה (דערפרעהט): זאָל שוין דער אויבערשטער טאַקי געבען אַזאַ לבבות. און זאָל שוין איציק אָנהויבען געהן צו דער אַרבייט.

נפתלי: און אַז איציק וועט נאָך 8 טאָג ניט געהן צו דער אַרבייט איז אייך ניט קיין אומגליק. האָט מען אָנגעהויבען, מוז מען אויספיהרען.

(די אַרבייטער געהען צו צום טיש).

נפתלי: מיר גלויבט זיך עפּעס ניט, אַז מען זאָל אייך נאָכגעבען אַלע אייערע פאָדערונגען. (צום 2־טען אַרבייטער). פון וועמען האָסטו דאָס געהערט?

אַברהם'ציג: געהערט האָט ער פון אַ זיכערער קוועלע, און דער בעקשליס ביי'ם בעל־הבית אָדער ריכטיגער — ביי זיין בעל־הבית'טע, איז ערשט ניט לאַנג אויסגעבאַקען געוואָרען.

1-טער לעהרער-יונגעל: איך ווייס, ווער עס האט געקאנט דערצעהלען. דאס מיז וואקסען פון דער שטוב-מעדעל.

1-טער ארבייטער: מילא, אויך א נפקא מינא, פון וועמען עס שטאמט, אזוי צי אזוי, אט באלד וועלען מיר וויסען.

2-טער ארבייטער (צו אברהם'ציגען): נו און וואס איז ביי דיר, וועט איהר אפשר היינט געווען דארטען?

אברהם'ציג: ביי אינז איז דערוויל כמו שהיה. ער סטראשעט, אז ער וועט אויסשרייבען אנדערע „שניצער".

נפתלי: דאס איז אבער טאקי מעהר ניט ווי געסטראשעט.

אברהם'ציג: עס קען זיין, אז טאקי מעהר ניט ווי געסטראשעט, און עס קען זיין, אז ער וועט דאס טאקי טהון אויך, מען קען אויף איהם אלעס גלויבען, נאר מיר פראלעטאריער קעמפפען געגען אלע מיטלען פון אונזערע בעלי-בתים.

(עס קומען אריין אין טהיר 3 בחורים און אלע כמעט צוזאמען בעגריסען נפתלי'ן).

איין ארבייטער פון די 3 (ווינקט מיט'ן האנד צו'ם 1-טען ארבייטער און צו די איבעריגע): אויף איין מינוט, מיר דארפען וואס איבערגעבען.

(נאך עטליכע ווערטער אין דער שטיל געהען אלע ארויס פון טהיר. דער 1-טער לעהרער-יונגעל שטעפט אין זיינט זיך א מאטיוו אהן ווערטער).

דבשה: וואס האבען זיי דאס שטענדיג אזוי פיעל סודות צו זאגען?

1-טער לעהרער-יונגעל: דאס קומט ב"ה אלץ פון מאגען...

דבשה (וועלכע האט נישט פערשטאנען, מיט א לייכטען געלעכטער): ניין, שלמה'קע, די האסט צוגעפאסט א גראם, אבער עפעס אהן טעם (לאכט).

1-טער לעהרער-יונגעל: אהא, איהר נעהמט דאך אב מיין פרנסה!

נפתלי (לאכט): די האסט איהם, דבשה, נישט פערשטאנען. דער איצטיגער גראם זיינער איז שוין יא געווען מיט טעם. גראדע טיעף געזאגט. וואלט ער אלע מאל געזאגט אזעלכע גלייכע זאכען.

(געהט צו צום מאשין, בעטראַכט, ווי עס איז אָבגעשטעפּט די לייסט) אַזוי, קינדס, מאַכט דאָך גאָר נישקשה.

1-טער לעהר-יונגעל: נישט אומזיסט האָב איך אַמאָל אַ גאַנץ יאָהר געוואַשען טעפּלעך ביי אַ שניידער.

(עס געהען אַריין צוריק אין שטוב: אברהם'ציג, 1-טער און 2-טער אַרבייטער).

אברהם'ציג (צו ביידע אַרבייטער): געווים אַזוי, נישט אויף איין האָר אָבטרעטען. פּרינציפּיעל מיז דאָס אַזוי זיין.

1-טער אַרבייטער: פערשטעהט זיך.

(אין טהיר געהט אַריין אַ יונגעס שטוב-מעדכען, געהט צו עטליכע טריט און בלייבט שטעהן פערשעמט).

1-טער לעהר-יונגעל (לוסטיג): אָהאָ, אַ גאַסט, ד' פעשקע אַליין איז דאָ!

דאָס מיידעל (פערשעמט. ווייזט אויף דעם 1-טען לעהר-יונגעל): ער פּראָבירט שוין דאָ זיינע שטיקעס. (צום 1-טען אַרבייטער): דער בעל-הבית האָט געבעטען, איהר זאָלט צו איהם באַלד אַריינקומען.

1-טער אַרבייטער: צוליעב וואָס — האָט מען איך נישט געזאָגט?

דאָס מיידעל: ניין, נאָר די בעל-הבית'טע האָט געזאָגט, איהר זאָלט גלייך קומען. האָט איך אַ גוטען טאָג. (זי נעהמט געהן צו דער טהיר).

דבשה: וואָס אײלסטו, פעשקע? זייז אַ ביסעל. וואָס מאַכען עפּעס דיינע בעלי-בתים?

דאָס מיידעל: איך דאַנק אייך, דבשה, נאָר איך האָב זיך שוין אַ ביסעל פערזאַמט אין גאַס. אַ גוטען (געהט אָב).

נפתלי (ווען דאָס מיידעל איז אַרויס): אַלזאָ, איז דאָס טאַקי אמת. געהט אַריין, נאָר לאָזט זיך, קינדער, נישט פערנאַרען.

אברהם'ציג (מיט אַ בעזונדערן אַקצענט): אַ ודאי נישט, ד'

נפתלי. (דער 1־טער ארבייטער זוכט עפּעס אין זיין קער־בעלע צווישען די פּאַפּירען).

נפתלי: און טאָמער וועט מען דאַרפען נאָך אַ פּאָר וואָכען האַל־טען דעם שטרייק, איז מיין איציג וועט האָבען וואו צו עסען. פאַר האָבער אַליין דאַרף מען זיך נישט פערקויפען.

דבשה (שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ): אַז דער אַלטער איז נישט בעסער פאַר די יונגע! נעהיי וואָלט ער געזאָגט, אַז מען זאָל וועהן ווי עס איז דורכמיטלען זיך. מע מוז דאָס גאָר אינגאַנצען אויס־פיהרען? איז...

נפתלי (שלאָגט זי איבער. צערטליך): מיין דבשה, די ביזט וועהר אַ וואוילע און אַ גוטע, אָבער אַמאָל שוין אַ צו־גוטע. אַז מע פיהרט אַ מלחמה, מוז מען זי דורכפיהרען ביז׳ן סוף. אָבטרע־טען — הייסט פערליערען.

דבשה: אָבער מיר, אַזעלכע שוואַכע, ענטקעגען לייבען!

1־טער אַרבייטער (פון קערבעלע): מאַמע, מיר זענען די שטאַרקע!

(דבשה שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ).

אברהם׳ציג: די שטאַרקע זענען די, צו וועמען עס געהערט דער זיעג.

1־טער לעהר־יונגעל (גיך): און ביי וועלכע — די גרעסטע עשירות, איז פאַר צוויי גילדען אַ ציעג.

נפתלי (לאַכט): מיר האָט גאָט אפילו פון אַזאַ עשירות אויך געהיט.

2־טער אַרבייטער: מע רעדט נישט וועגען איצטער.

1־טער אַרבייטער (צוגעהענדיג צו׳ם טיש): איך רעכען, מיר זאָ־לען שוין געהן. (טהוט אָן דעם מאַנטעל) פריהער וועל איך נאָך אַריינגעהן צו בערל׳ן.

(אין טהיר קומען אַריין צוויי יונגע אַרבייטער).

איינער פון די 2 אַרבייטער: איהר קלייבט זיך צו געהן? גוט, וועלען מיר הערוויל געהען צוזאַמען.

נפתלי: געדענקט זשע קינדער! (אברהם׳ציג טהוט אָן זיין מאַנטעל).

דבשה: זעה, מיין קינד, מיטעל זיך דורך ווי עס איז, ס'איז אַ רחמנות אויפ'ן טאַטען, און דיר איז אויך אַ שאָד די צייט.

1-טער לעהר-יונגעל: מיר וועלען אויך געהן.

1-טער אַרבייטער: גוט, אָבער ערשט אין אַ מינוט 20, ווייל מיר געהען נישט גלייך אַהין.

(אַלע, אויסער די צוויי לעהר-יונגלעך, געזעגענען זיך אָב און געהען אַוועק; הינטער דער טהיר הערען זיך זייערע שטימען. דער 2-טער לעהר-יונגעל געהט צו צו'ם מאַשין און רעדט שטיל מיט'ן 1-טען לעהר-יונגעל).

נפתלי: יונגענד — דאָס איז אַ שטאַרקע זאַך, עס איז דאָ אַזוי פיעל לעבען (פערקלערט). און מיר זענען דאָך אַמאָל אויך יונג געוועזען...

1-טער לעהר-יונגעל (קעהרט זיך אָב מיט'ן געזיכט צו נפתלי'ן): אַ קלוגע וועלט היינט, ר' נפתלי, אַ קלוגע צייט!... (פאַנגט אָן צו שטעפען און צו זינגען).

פאָרהאַנג.

צווייטער אקט.

(וואַרשטאַט).

אַ קליינע מאַסטערסקאַיע פֿון אַ קאַמאַשען-שטעפּער, ביי דער וואַנט לינקס, ביי די 2 פֿענסטער שטעהען 2 שפּעפּ-מאַשינען, נעבען די מאַשינען — 2 טישען, אויף וועלכע עס ליגען אָנגעוואָרפֿען צוגעשניטענע שטיקלעך לעדער. אַנטקעגען אין דער מזרח וואַנט — אַ נידעריגע טיר אין פֿירהויז. רעכטס אַ שמאָלע טיר אין קאַמער ביים אייוויען, נאָך דער קאַמער טיר, זיצט דער בעל-הבית, אָנגעשפּאַרט אויף אַ ווייסען שטול. נעבען איהם שטעהט זיין פֿרוי און טענה'ט.

די פֿרוי (צ'ים מאַן): איך האָב זיי טאַקי געשיקט רופֿען, וואָס דען? און באַלד, מסתמא, וועלען זיי שוין קומען צוגעהן. געהן זאָלען זיי אויף קוליעס, האַרציגער! איך בעט דיר, מאַך שוין מיט זיי, שלים-מזל איינער, אַנ'עק, אַנ'עק זאָל שוין נעהמען. זעה, חי' עס איז קוים שוין דורך מיט זיי, און זעה דערהויפּט, זיי זאָלען זיך זעצען צו דער אַרבייט, און נאָכדעם וועט זיין, ווי איך האָב דיר געזאָגט... דערווייל מוז מען דאָך זעהן די סחורה אַרויס-שיקען האָטש צ'ים צווייטען טערמין. און דער ליפּאָוועצער סוחר בערוואַרפֿט דאָך דיר אויך מיט בריוולעך. אַלזאָ, הערסט? זאָג זיי צו, אַז דו גיבסט זיי נאָך אַלע זייערע פֿאָדערונגען, זאָלען זיי שוין, רבונו-דער-האַרציגער, געפֿאָדערט ווערען, וואו איך וויים! שוין אַ חודש צייט אַז מען אַרבייט נישט, ביי זיי איז דאָס אַ יום-טוב'ל, און דאָ איז אַ טאָג פֿאַר אַ טאָג, ביז מען קאָן דאָך, חלילה, מיט דער טאָרבע אַוועק!

דער בעל-הבית: אָבער זאָג אַליין, קאָן מען דען נאָכגעבען אַזעלכע משוגע'נע פאָדערונגען? פערשטעהסט אַ פנים? כ'מיין האַלטען אַ מאַסטערסקאַיע, אפשר כדאי, וואָס? ווארום, מ'שטיינס געזאָגט, וואָס מע קאָן שוין נאָכדעם עפּעס דערלעבען!

די פרוי: מע רעדט, מע רעדט מיט דיר, גולם איינער, אַז דאָס האַרץ צופּלאַצט, און ער, דער תם: „האַ!" „וואָס?" — איך האָב דאָך דיר, דאַכט זיך, דייטליך געזאָגט: די זעה נאָר, אַז זיי זאָלען זיך זעצען צו דער אַרבייט, און ווייטער — איז גאָט אַ פאָטער! האָסטו שוין פערשטאַנען? זאָלען זיי זיך זעצען — פערזעצט זאָלען זיי ווערען, האַרציגער, וואו איך וויים, — צו דער אַרבייט, אין נאָכדעם איז, אויב דו ביזט אַ שלים-מזל, וועל איך שוין זעהן... מע דאַרף דאָך צו'ם געזונד האָבען אַ ביסעל מה אויך... (עס געהען אַריין דער 1-טער און דער 2-טער אַרבייטער. די פרוי מיט אַ צופרידענער מינע צו די אַרבייטער): אָ, געסט! מע דאַרף בילעבען, די אייזען צובּרעכען! איך האָב טאַקי גערעכענט, אַז איהר וועט היינט קומען.

דער בעל-הבית (צו די אַרבייטער): טאַקי אין אמת, גוט וואָס איהר זענט געקומען (הייבט זיך אויף פון שטוהל און געהט צו צו זיי). מסתמא וועט איהר עפּעס וואָס גוטעס זאָגען. וואָס האָט איהר ביז יעצט מורא געהאַט אַריינצוקומען? מ'איז דאָך חלילה נישט כ'ווייז וואָס? (אַ קליינע פּאַוזע) נו, אַלזאָ, זענט איהר געסט. זעצט אייך, און מיר וועלען אַ ביסעל שמועסען (די פרוי זוכט בענקלעך). איך רעכען, אַז איהר זענט מסתמא געקומען זעהן מאַכען עפּעס אַ שטיקעל טאָלק, און עס איז שוין טאַקי צייט אויך, בנאמנות: האַ, ווי זאָגט איהר, נישט אַזוי?...

דער 1-טער אַרבייטער: מיר ווייסען גאָר נישט, מען האָט אונז געשיקט רופען...

דער בעל-הבית (אַ ביסעל פערלעגען): המ... ס'קאָן זיין... יאָ, איך האָב פערגעסען, מיין דבשה-יאַהנע, געזונד זאָל זי זיין... (פערהאַפט זיך, טרעפענדיג דער פרוי'ס בליק) איז טאַקי גוט וואָס איהר זענט געקומען, ווייל איך וועל אייך זאָגען דעם אמת, איך האָב מיר בעטראַכט, אַז עס געהט נישט, איהר בערשטעהט? ס'איז היינט אַנ'אַנדערע וועלט פאָרט, יעדער וויל דערגרייכען היינ-

טיגע צייטען, ווי מע זאָגט, די בעסטע יאָהרע, און איך האָב גלאַט פאַרנד די שטריקען, וואָרום, אין דער אמת'ן, קאָן מען דען זיך אַזוי נישט דורכמיטלען אויפ'ן בעל־הבית'ישען אופן? נאָר קורץ, ס'איז ביי מיר געבליבען: איך וועל אייך דאַרטען נאָכגעבען א ביסעל איי־ערע פאָדערונגען, און זעצט אייך צו דער אַרבייט מיט הצלחה, און געדענקט האָטש, אַז מיט גוטען מיטעלט מען זיך מיט מיר שטענדיג דורך, ווייל וואָס בין איך דען וואָס?...

די פרוי (גיך צו די אַרבייטער): דאָס האָב איך דאָך די גאַנצע צייט געשריען: געוואַלד, איהר קענט נישט מיין מאַן! נאָר מיט גוטען, נאָר מיט גוטען, האָב איך געשריען, וואַרט, האָב איך געזאָגט, און מיט גוטען, האָב איך גע'טענה'ט, וואָלט ער אייך אַליין אַליין נאָכגעגעבען, אַליין — ביי מיינע נאמנות; ער האָט מיר אפילו וויפיעל מאָל געזאָגט: ס'אַרא נאַראָנים, זאָגט ער, ניחיי וואָלטען זיי אַריינגעהן, זיי דאַרפען דאָך א ודאי האָבען עפּעס געלד, וואָרים וואָס, מיר זענען דאָך עפּעס נישט אַבי ווער!... (צו'ם מאַן) אָט זאָג זיי אין די אויגען...

דער בעל־הבית (מורמעלט פאַר זיך נים זיכער): ניטאָקי אַנ'אמת!

1־טער אַרבייטער: זעהר גוט און פיין, אָבער מיר האָבען דאָס שוין געהערט נישט איין מאָל. די זאַך איז אָבער קורץ: גיט איהר אונז נאָך אַלע פאָדערונגען, ביי וועלכע מיר זענען גע־בליבען דעם לעצטען מאָל? איהר זענט איינשטימיג מיט אַלע פונק־טען? (עס קומען אַריין די צוויי לעהר־יונגלעך און, אַזוי ווי אַריינ־געקומען, געהען זיי שטיל צו צו די אַרבייטער).

2־טער אַרבייטער: ווען נישט מיט אַלע פונקטען, האָבען מיר נישט וואָס צו רעדען.

דער בעל־הבית: הם... ווייטער מיט 'אַלע!... דאָס הייסט?

די פרוי (שלאָגט איבער דעם מאַן. גיך): מיט אַלע, מיט אַלע, נישטאָ מעהר קיין רעד. (צו'ם מאַן) זאָג זשע שוין ווי פראַבט: אַלע, אַלע, אַלע, און יוצא! אָבגעמאַכט, איז אָבגעמאַכט. מען נעמט אייך א וואָרט און זעצט זיך צו דער אַרבייט.

1־טער אַרבייטער: און וועגען בעצאָהלען פאַר די צייט פון שטרייק זענט איהר אויך מסכים?

די פרוי (מיטלײדיך): קינדער בלייבען פאַרט קינדער! מען האָט דאָך אײַך נאָך דעמאָלט געזאָגט, אַז װעגען דעם װעט מען שױן װי עס איז הסכמ'ען.

1-טער אַרבײַטער: װי עס איז — טױג נישט.

2-טער אַרבײַטער: מיר װײסען שױן, װאָס הײסט: „װי עס איז".

די פרוי (האַסטיג): טאָ זאָל שױן זײַן, װי מײַן מאַן האָט געזאָגט, אַז מען זאָל זיך פערלאָזען אױף מענשען. איהר האָט דאַן מסכּים געװען.

דער בעל-הבית: נ'שאַקי, װי מענשען װעלען צו'פסק'ענען!

די פרוי (צו'ם מאַן. גיך): טאָ זאָג זשע זײ קלאָרע דבורים, אַז װי מענשען װעלען געפינען, אַזױ װעסטו בעצאָהלען.

(בײדע אַרבײַטער װענען זיך אַ קורצע צײַט שטיל מיישב).

1-טער אַרבײַטער: אַלזאָ, גוט. װעגען דעם זענען מיר מסכּים, װען איהר גיט אונז אײער װאָרט, אַז איהר װעט פאָלגען דעם פּסק-דין, װאָס מענשען װעלען געפינען. און װײַטער, אָבער, זענט איהר מסכּים מיט אַלע פאָדערונגען?

2-טער אַרבײַטער: למשל, װעגען די לעהר-יונגלעך: פערבעסערן זײ דאָס עסען און אַזױ װײַטער...

די פרוי (האַקט איבער, כמעט װי מיט געװײַן): גאָט, מײַן גאָט! דאָס האַרץ צופּלאַצט שיער נישט! געזאָגט, איז דאָך געזאָגט, און נישט געבילען. און מיט די לעהר-יונגלעך איז דאָס גלאַט, זאָג איך, אַנ'איבריגע זאַך, הײַנ'ם אַזאַ יאָהר אױף אונז אַלעמען, װי איך פלעג זײ היטען װי אײגענע קינדער, װי אַנ'אײגענע מוטער!

1-טער לעהר-יונגעל (פאַר זיך, אָן אַ זײַט): ממש אױף זעמעל מיט פּוטער...

1-טער אַרבײַטער (צו'ם בעל-הבית): װאָס איז די פּעולה פון רעדען. געדענקט איהר די הױפּט-פאָדערונגען? — 10 שעה'דער אַרבײַטס-טאָג, 10 פּראָצענט העכערן די שכירות און...

דער בעל-הבית (האַקט איהם איבער): איך געדענק, פאַרוואָס זאָל איך נישט געדענקען? 10 שעה, 10 פראָצענט, נישט צוּ-נעהמען, נישט אָבזאָגען אָהן אַייער ידיעה, גוּטע בעהאַנד...

די פרוי (שלאָגט איהם איבער אונגעדולדיג): האַרציגער! אַלע, אַלע, אַלע! איין מאָל געזאָגט.

דער בעל-הבית (מיט פרעטענזיע, צו דער פרוי): לאָז מיר אויך עפּעס אויסרעדען אַ וואָרט. איך וויל טאַקי איבער-חזר'ן...

די פרוי (גיך. מיט די הענד): חזר'ן, חזר'ן! דאַכט זיך, אַ גאַנ-צען חודש בין איך שוין טויב געוואָרען פון חזר'ן.

דער בעל-הבית (שטייפער): אַ ודאי וויל איך, עס זאָל זיין קלאָר, יאַסנע זאָל עס זיין. אָנהייבען מיט אַרבייטער!... נאַכהער וועלען זיי מיר ווידער דרעהען אַ קאַפּטיר, אָט אַפילו מיט די שנעקעס (ווייזט אָן אויף די לעהר-יונגלעך) דאַרף מען אויך יאַסנע רעדען.

1-טער אַרבייטער: וואָס איז דאָס פאַר אַ ווערטער: „שנעקעס"?

די פרוי (מיט אימפּעט, צו'ם מאַן): אָבער ווער שוין שטיל, רבונו דער האַרציגער! (צו די אַרבייטער) נישטאָ, נישטאָ קיין שנעקעס, ער, איך (ווייזט אָן אויף אַ לעהר-יינגעל און אויף זיך) אַלע זענען מיר גלייך! נאָר זאָל שוין זיין גענוג צו רעדען. זעצט זיך צו דער אַרבייט און יוצא. מען ניט אייך נאָך די פאָדערונ-גען אַלע, אַלע, אַלע!...

1-טער אַרבייטער: מיר וואָלטען בערלאַנגט, איהר זאָלט דאָס אונז אויפ'ן פּאַפּיער שריפטליך געבען.

ביידע לעהר-יונגלעך (צוגלייך): נאָר אויפ'ן פּאַפּיער.

דער בעל-הבית: וואָס הייסט אויפ'ן פּאַפּיער?

די פרוי: מיין גאָט, מיין האַרציגער! הערסט אַ ביסעל? אַ שעה, אַז מען טאָלקעוועט, אָהן כחות בין איך שוין געבליבען, און צו'ם סוף — נאַ דיר, הייבט זיך דאָס אָן פון דאָס ניי. (צו'ם מאַן, בעפעהלענד): זאָג זשע שוין דייטליך, איי, שלים-מזל, אַז די גיבסט זיי נאָך אַלע, אַלע, אַלע!...

2=טער אַרבּייטער (געלאַסען): דאָס איז נאָך וועניג פאַר אינז.. מיר פערלאַנגען טאַקי, איהר זאָלט דאָס אינז געבען אויפ'ן פּאַפּיער.

1=טער אַרבּייטער: אַ ודאי נישט אַנדערש ווי אויפ'ן פּאַפּיער..

דער בעל=הבית (קוקט נישט זיבער אויף זיין פרוי): הם... כ'לעבען, פאָרט נאָך מיט די נאַרישקייטען. וואָצי איז דאָס נעטיג, שוין זשע!... אין וואָס זאָל מען שרייבען?

1=טער אַרבּייטער: ס'איז שוין דאָ אַנ'אויפגעשריבענער פּאַפּיער..

די פרוי (ווייך, מיטערליך): נו, זאָגט אַליין, קינדער. פּאַפּיער, שמאַפּיער, איז דאָס שטיקעל פּאַפּיער שוין מעהר בטוח ווי מיין מאַן?

2=טער אַרבּייטער (מיט אַ שמייכעל): ס'קאָן זיין!

1=טער אַרבּייטער: אָט האָב איך דעם נוסח. (נעהמט אַרויס פון בוזעם=קעשענע אַ צוזאַמענגעלעגט פּאַפּיער).

די פרוי (מיט אַ געמאַכטען שמייכעל): קינדער בלייבען קינדער!

דער בעל=הבית (קוקט מיט אַ פראַגע אויף זיין פרוי): הם... הם!...

1=טער אַרבּייטער: איך וועל אייך, אויב איהר ווילט, אי=בערלעזען, און איהר וועט נאָר אונטערשרייבען.

דער בעל=הבית: הממ... הם... קאַך!

1=טער אַרבּייטער: זאָל איך איבערלייענען?

די פרוי (נאָכדעם, ווי זי האָט זיך עטוואָס מיישב געווען, האַס=טיג צו'ם מאַן): ס'אַרא דאגה דיר איז, אויך אַ נפקא=מינה.. אויף פּאַפּיער, איז אויף פּאַפּיער. מילא, שרייב זיי אונטער. גע=רעדט איז נישט געבילען.

דער בעל=הבית (נישט ענטשלאָסען): מילא, אונטערשרייבען איז אונטערשרייבען; אַ ודאי שאַדט נישט, עס זאָל זיין יאַס=נע, יאַסנע זאָל עס זיין, נאָר ווי, טאַקי אויף אַלע פּונקטען? אפשר זיך פריהער נאָך דורכשמועסען?...

די פרוי (האפּט אַרויס דאָס פּאַפּיער פֿון דעם אַרבייטער'ס האַנד און שטופּענדיג עס דעם מאַן אין האַנד): אוי, שלימ־מזל איינער! געזאָגט אינטערשרייבען — איז אונטערשרייבען!

1־טער אַרבייטער: וואַרט, איך וויל אייך פֿריהער איבער־לייענען.

דער בעל־הבית (האַלטענדיג אין איין האַנד דאָס פּאַפּיער און מיט דער אַנדערער וויכענדיג די ברילען): מען דאַרף נישט; ס'אַראַ דאגה, איך וועל אַליין דורכקוקען. איך געדענק דען נישט? 4 פּונקטען (געדעט צו צו'ם פענסטער), איך מיין, 5 פּינקטען. (נעהמט פֿונאַנדער דאָס פּאַפּיער און קוקט דערין דורך די ברילען).

די פרוי (לויפענדיג אין דער ווייטיגער טהיר, אין קאַמער): אָט איך האַפּ דעם מינטער. געדענקסט נישט (צו'ם מאַן), וואו די פעדער איז? (ווערט פערשוואונדען אין קאַמער).

די פרוי (פֿון קאַמער): וואו איז די מרשעת, זאָל זי פערברענט ווערען! איך שריי שטענדיג, מען זאָל אויפ'ן קאָמאָד די מילך נישט שטעלען, הילך און גרילך זאָל זי ווערען! און די פעדער מוז זי, מיין שרייבערקע, אַלע מאָל אין דער הויך לעגען, זאָל מען שוין איהר, רבונו דער האַרציגער!... אָט האָב איך שיער ניט אויסגעגאָסען דאָס גאַנצע טעפּעל מילך! הערסט, אַ פעדער זאָל מען דאַרפֿען פֿון דער הויך קריכען אַראָבנעהמען? (געהט אַרויס פֿון קאַמער מיט אַ טינט און פעדער אין דער האַנד). נאַ דיר שוין, אַ טינט און פעדער: ס'אַראַ מרשעת דאָס איז — אַ קוואָרט מילך שיער נישט אויסגעגאָסען!

דער בעל־הבית (נעהמענדיג די פעדער און צוגעהענדיג צו'ם עק טיש): הייסט עס, אינטערשרייבען, מילא, אונטערשריי־בען. (שפּאַרט זיך אָן אויפ'ן עק טיש, טינקט איין די פעדער און פֿונאַנדערגעהמענדיג דאָס פּאַפּיער, ציהט ער פֿאַר זיך די ווערטער, בעת ער שרייבט: אינ־טער שרייבען, אונטער שרייבען. די אַרבייטער גערען צי צו איהם און קוקען, ווי ער שרייבט זיך אונטער).

דער בעל־הבית (גיט איבער דאָס פּאַפּיער די אַרבייטער). ני.

מילא, זאָל זיין, ווי איהר ווילט. (ווישט אָב דעם שטערן פון שווייס).

די פרוי (מיט א פרום געזיכט): נו, זאָל שוין זיין מיט מזל, מיט גליק. אינטערגעשריבען, איז אונטערגעשריבען. איהר וועט דאָך, מסתמא, נאָך היינט זיך זעצען צו דער אַרבייט. ס'איז דאָך אַ האַלבער טאָג אויך אַנ'עבירה!

1-טער אַרבייטער: מאָרגען פריה וועלען מיר קומען. דער-וויַיל אַ גוטען טאָג אייך. (געהט צו דער טהיר. דער 2-טער אַרבייטער געהט איהם נאָך).

2-טער אַרבייטער (צו די לעהר-יונגלעך, געהענדיג פאַרביי). נו, און איהר געהט אויך מיט?

1-טער לעהר-יונגעל: אַט גלייך מאַך איך טריט. (זאָגט עפּעס דעם צווייטען לעהר-יונגעל, פון וואָס יענער לאַכט).

דער בעל-הבית: וואָס אײלט איהר אַוועקצוגעהן?

די פרוי: וואָס איז דאָס טאַקי פאַר אַזאַ אײלעניש?

ביידע אַרבייטער (כמעט צוזאַמען): מיר מוזען נאָך אין דער היים וואָס בעזאָרגען.

די פרוי: דערייבער ברענט עס אַזוי? זיצט נאָך אַ ביסעל, איהר זענט דאָך, חלילה, נישט אין אָסטראָג.

דער בעל-הבית: נישאַקי! אַט דערצעהלט, וואָס הערט זיך עפּעס נייעס איוף דער וועלט, וואָס שרייבען עפּעס אײערע צײַ-טונגען?

1-טער לעהר-יונגעל (גיך): נייעס איז אין די צייטונגען, אַז עס איז אַ שלעכט וועטער.

1-טער אַרבייטער (לאַכט). נו, אַט האָט ער אייך דאָך געזאָגט.

די פרוי (זיפצט): וואָלט שוין גאָט געגעבען, עס זאָל זיך עפּעס נעהמען אַ ביסעל אויספּאָנאָדיען זיך. (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ און זיפצט).

1-טער אַרבייטער (מיט אַ לייכטען שמייכעל): וואָס זיפצט איהר

אַזוי? פאַר אייך איז אֶפשר גאָר נישט אַזאַ מעלה, עס זאָל זיך אויספּאָנאָדיען. אין דער פינסטער איז אַמאָל אֶפשר בעסער... (האַקט זיך אָפּ).

1-טער לעהר-יונגעל (ענדיגט גיך): עקספּלואַטאַציע מאַכען גרעסער...

1-טער אַרבייטער (לאַכט. צום 1-טען לעהר-יונגעל): נישט דאָס האָב איך געוואָלט קאָנצען.

די פרוי (מיט פּרעטענזיע): וואָס רעדט איהר דאָס אַזעלכע ווערטער, ווער זענען מיר דאָס, דאָך נישט עפּעס חלילה ווער. (מיט אַ וויינענדיגען קול) עס ווערט דאָך פאַרגאָסען אַזוי פיעל אומשולדיג בלוט!...

דער בעל-הבית: נישאַקי, מיר זענען דאָך אויך לעבעדיגע מענשען און ליידען ב"ה גלייך מיט אַלעמען. און די אַמאָליגע גליקען, איז קאָן מען דאָס אויך מנדב זיין... (מאַכט מיט דער האַנד).

2-טער אַרבייטער (האַסטיג): לאָמיר געהן!

(ביידע אַרבייטער געזעגענען זיך און געהען צו דער טהיר).

דער בעל-הבית: איז דערצעהלט איהר טאַקי גאָר נישט?

1-טער לעהר-יונגעל (צוגעהענדיג צו דער טהיר דער לעצטער): הוראַ! עס לעבע די קאַפּוסטע, די פּעטע, די גוסטע!

(אַלע אַרבייטער געהען אַרויס. אַ קליינע פּאַוזע).

דער בעל-הבית (אַרומגעהענדיג איבער דער שטוב. שטעלט זיך נעבען זיין פרוי): נו, זאָג אַליין, וואָס האָסטו דאָ אָנגעמאַכט? ס'איז, מיינסטו, אַ שפּיעלעכעל? איך האָב דאָך זיי אונטערגעשריבען אַלע זייערע פאָדערונגען, און אי"ס'ן פּאַפּיער איז געקאָן אַ שטעמפּעל פון זייער אָרגאַניזאַציע.

די פרוי (ענטשלאָסען): נו, איז מיט אַ שטעמפּעל, האָסטו זיך דערשראָקען. פון מיינעט וועגען מעג זיין מיט 7 שטעמפּלען. זיי נאָר נישט קיין שלים-מזל, וואָס קאָן אַ קאַץ אַנ'עק נישט פערבינדען!....

דער בעל-הבית (פערדראָסליך): נו, איז נישט פערבינדען! איך וואָלט שוין אָבער וועלען זעהן, וואָס די וועסט אויספידהרען מיט דיינע קונצען.

די פרוי: מיט מיינע קונצען וועל איך אויספידהרען דאָס, וואָס מען דאַרף אויספידהרען!...

דער בעל-הבית (קוועטשט מיט די פלייצעס): נו, מיר וועלען זעהן. הלואי זאָל גאָט געבען.

די פרוי: אַז מ'האָט שכל, גיט ער!...

פאָרהאַנג.

דריטער אקט.

דאָס זעלבע ציטער אויענדס איבער די טישען הייננגען אָנגעצונדענע 2 בליטץ־לאָמפען. ביי דעם ערשטען טיש שטעהט דער ערשטער ארבייטער און מעסט איום פון א קופקע קליינע שוואַ־צע לעדער־שאַגרין, פאפירענע פאָרמען פון קאַטאַשען, צײלענט ווי אָן און לענט אָב אָן א זײט. ביין צווייטען טיש שטעהט דער 2-טער ארבייטער און קלעבט אָן צו די צ געשניטענע קאַטאַשען — ווייסען לײַוואַנד, קלאפט ווי צו מאַנלע מאָל מיט א האַטעריל. דער ערשטער לעהר־יונגעל זיצט ביין מאַשין, לייגט אריין א נײַע אָסנאָווע. דער 2-טער לעהריונגעל שטעהט ביין טיש נעבען דעם 2-טען ארבייטער און עוסק'ט זיך ארום די פאַרטיגע קאַטאַשען. נעבען 1-טען ארבייטער שטעהט דעם בעל־הבית'ס פ״וי און שמועסט גוטמוהטיג.

די פ ר ו י (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ): אָט דאָס איז דאָך דאָס אונגליק טאַקי, וואָס מען גלויבט קיינמאָל נישט דעם בעל־הבית.

1־ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר (לאַכט): האַ, האַ, האַ, אַ ביטער יחמנית נעביך! (ערנסט) אין האָט ווען אַ בעל־הבית געגלויבט זיין אַרבייטער, אַז יעדער ווערט פערמיטיטעט ביי דער אַרבייט און זיצט אָהן ברויט?

2־ט ע ר אַ ר ב י י ט ע ר (נישט זיכער): דו זאָגסט: ער גלויבט נישט — אַז איהם טאָר גאָר נישט אַרען, וואָרום מיר וענען דאָך אַלע איינס ווי אַ מאַשין צו דער אַרבייט, וועלכער מען מוז געבען שטיין־

קױהלען, כדי זי זאָל קאָנען אַרבײטען. און װעט אײנפאַלען אַמאָל אַ פאַבריקאַנט צו געבען דער מאַשין אַ פוטער-בראָד! — אַז זי דאַרף דאָס נישט, זי דאַרף נאָר שטײן-קױהלען... (האַקט זיך אָב צומישטערהײט).

1-טער לעהרער-יונגעל (לאַכט): האַ, האַ, האַ, גוט געזאָגט. אפשר געבען איהר אַלע אין דערפריה אַ גלאָז טהײ?

2-טער לעהרער-יונגעל (לאַכט אויפ'ן קול).

1-טער אַרבײטער: עס איז נישט אַזאַ המציאה, װי ריכטיג.

די פרוי (מיט פרעטענזיע): נאָר װאָס איז די פעולה, אַז איהר רעדט פונקט טאַקי װי קינדער. איהר קאָנט אַנדערש נישט פערשטעהן אין גלױבט, אַז אַ בעל-הבית האָט גאָר קײנע דאגות נישט, קײנע קאָפ-װאָרטען, און טהוט נאָר און שעפּט געלד.

1-טער אַרבײטער: צו שעפּט אַ בעל-הבית געלד, אָדער שפּעטער, דאָס איז אונז קײן נפקא-מינה נישט; מיר װילען אונזער לעבען צו פערבעסערן, אַזױ װי איהר װילט אײער לעבען אָדער אײערע געשעפטען צו פערבעסערן.

1-טער לעהרער-יונגעל (גיך): און די קלינגערס צו פערגרעסערן.

די פרוי (װײזט גוטמוטהיג אויף דעם 1-טען לעהרער-יונגעל): דאָס װעט זײן אַמאָל אַ ביטערער יונג, אָהאָ! (קלײנע פּאַוזע). אָבער מײן גאָט, מײן הארציגער! מען מוז דאָך אַמאָל אַרײנגעהן אויך אין יענעמס פּאָלאָזשעניע, און שטעלט אײך פאָר, אַז װען מען זאָל אַרבײטען, צום בײשפּיעל, בײ אַ בעל-הבית 10 שעה אין טאָג — מוז ער מיט דער טאַרבע אַװעקגעהן, אַז מען קען נית.....

(די טהיר עפענט זיך עטװאָס אויף, און עס הערט זיך אַ פרויען-שטימע: בעל-הבית'טע, מיכלע האָט געבראַכט 4 גענז, זי האָט קײן צײט נישט.)

די פרוי (צום טהיר): איך געה, איך געה. (נעהמט געהן, און שטעלט זיך אָב אויף אַ רגע, װענדעט זיך צו די אַרבײטער): מען דאַרף דאָך יענעם נית בעגראָבען אינגאַנצען, עס דאַרף דאָך זײן אַביסעל רחמנות אויך... (געהט אָב).

1-טער אַרבײטער (גלײך װי די פרוי איז אַרױס): אַ קאַפּיטאַליסטישער אָנצוהערעניש.

2=טער אַרבּייטער: מען האָט איהר אֶפּשר גֶעדאַרפט איצטער גלייך זאָגען? (קלאַפּט מיט'ן העמערל).

1=טער לעהר=יונגעל (עוסק'ט זיך אַרום מאַשין און זינגט):

ניט קיין הויז, ניט קיין היים,
דאָס פערמעגען — שמאַטעס...
לעב=זשע לוסטיג, אָהן שום זאָרג,
אַכט ניט אויף די לאַטעס...*)

(קלאַפּט מיט דער מאַשין).

2=טער אַרבּייטער: הייסט עס, אַז היינט וועלען מיר אַראָבּנעהן 8 אַ זייגער פון דער אַרבּייט און די 3 שעה פון אונזער פייער=צייט זאָלען מיר מעהר ניט אַרבּייטען שוין.

1=טער אַרבּייטער: געווים! עס איז געווען לכתחילה אַ גרויסע נאַרישקייט, וואָס מיר זענען מרוצה געוואָרען ביז איצטער צו אַרבּייטען. איך האָב דאָך דיר שוין דערצעהלט, אַז אַברהם'ציג האָט מיר נעכטען אָזוי'נד גוט געזידעלט דערפאַר, און געזאָגט, אַז מיר טאָרען דאָס ניט טהון. אַז שוין פון פּרינציפּ אַליין דאַרפען אָרגאַניזירטע פּראָלעטאַריער ניט אַרבּייטען קיין איבּעריגע שעה'ן פאַר'ן בּעל=הבּית, און פערגרעסערן דעם פערדיענסט קאָן מען נאָר דורך עקאָנאָמישע שטרייקען, אָבּער ניט אָבּגעבּען דעם בּעל=הבּית אונזערע פייער=אָווענדען. מילא וועןן עס איז נאָך געווען זעהר איילענד, איז מיז מען אַמאָל נאָך דאָס טהון, אָבּער אַז די נייטיגע אַרבּייט האָבּען מיר שוין באַלד פערטיג, האָטש דער בּעל=הבּית זאָגט, אַז ס'מוז נאָך לענגער דויערן.

2=טער אַרבּייטער: ס'איז אֱמת. איך רעכען אָבּער, אַז אֶפּשר נאָך וואַרטען אַ בּיסעל. ער זאָגט, אַז נאָך אויף א טאָג וועט ער שוין דאָס פאַרטיג האָבּען.

1=טער אַרבּייטער (אָנשפּאַרענדיג איין האַנד אויפ'ן טיש און קוקענדיג אויף דעם צווייטען אַרבּייטער): ערשטענס בּעט ער איצטער אויף 8 טאָג, נאַכהער וועט ער, מסתּמא, בּעטען נאָך אויף איין וואָך אין דערנאָך אויף צוויי וואָכען, און ווידער איז זאָל ער

*) די מעלאָדיע פון ניקיטינ'ס „בּאָבּיל“.

צוגעהמען נאָך אַנ'אַרבייטער, אַז די אַרבייט איז אַזוי אײַלענד. מיר האָט דאָס אויך אברהם'ציג געזאָגט.

1-טער לעהרער-יונגעל (קעהרט זיך אָב פון מאַשין): איך האָב טאַקי געהערט, ווי ער האָט געזאָגט, דאָס מיר וועלען, מסתמא, אַרבייטען די איבעריגע שעה'ן, ביז ער וועט פאַרטיג ווערען מיט זיין גאַנצער בעשטעלונג.

1-טער אַרבייטער: ני, אַט זעהסטו! ער רעכענט, אַז ער וועט אונז מיט די עטליכע גראָשענס אָבקויפען אינגאַנצען. גאָר דער עיקר איז, ווי איך פערשטעה, זיין כונה, אַז מיט דער צייט וועט זיך דאָס בלייבען אַזוי ווייטער, מיר וועלען זיך אַליין אַרביי-טען איבעריגע שעה'ן, און נאכהער וועט ער אויך אויפהערען צו צאָהלען פאַר דער פייער-צייט! (הייבט אויף דעם קאָפּ). עס איז דאָך שוין דאָס געווען אַמאָל אַזוי ביי ראָזענשטיינ'ען אין פאַב-ריקעל!

2-טער אַרבייטער (קלאַפּט עטליכע מאָל מיט'ן האַמער): נאָר אפשר לאָזען דאָס שוין ביז שבת, ווייל היינט איז דאָך שוין מיטוואָך. וועלען מיר שוין פון דער נייער וואָך אַזוי טהון.

1-טער אַרבייטער: וואָס האָסטו מורא, אַז היינט?

2-טער אַרבייטער: מורא האָבען?! — נאָר גלאַט, עס וועט זיין געווים טענין, איז אפשר שוין קאָנצען די וואָך?

1-טער לעהרער-יונגעל (פון מאַשין): נאָך דער וואָך, וועט ער בעטען נאָך.

1-טער אַרבייטער: ני, אַז עס וועט זיין טענין, טאָ זאָל זיך זיין!

2-טער אַרבייטער (נאָך אַ ביסעל בעדענקען זיך): פון מיי-נעט וועגען, נאַרעשצע, זאָל זיין היינט. נאָר מעהר נישט, איך גלויב, אַז עס וועט זיין אַ שווער שטיקעל אַרבייט, ווייל ער מיינט, אַז מיר אַליין זענען צופרידען און וועלען נאָך לאַנג אַזוי אַרבייטען. האָבט דאָך געהערט, וואָס זי האָט געזאָגט.

1-טער אַרבייטער: אָבער אַנדערש ווי איך זאָג קאָן עס נישט זיין.

2-טער אַרבייטער (קלאַפּט עטליכע מאָל מיט׳ן האַמער אין שטעלט זיך אָפּ באַלד): גוט, זאָל זיין אַזוי!

(פּאַוזע. דער 1-טער לעהר-יונגעל ביי׳ם מאַשין פּאַנגט אָן אַ ביסעל שטעפּען, האַקט באַלד איבער און פּאַנגט אָן צו זינגען):

ער שפּאַציערט מיט געזאַנג,
און דער ווינד זינגט אונטער:
היט זיך, רייכע, פון וועג,
אָרעמקייט געהט מונטער...

2-טער אַרבייטער (זוכט עפּעס ביי׳ם טיש. צו׳ם 2-טען לעהר-יונגעל): דערלאַנג מיר דאָס גרינגע האַמער׳ל פון קעסטעל, דאָרטען אין ווינקעל, נאָר ריהר זיך גיכער!

2-טער לעהר-יונגעל (ריהרט זיך לאַנגזאַם און נעהמט זיך אָן פאַר׳ן בויך מיט ביידע הענד): עס טהוט מיר שוין היינט ווידער וועה דער בויך פון דער קאַפּוסטע מיט די קאַרטאָפּלעס. (שטעהט אַ ביסעל אין, לאַנגזאַם, עטוואָס איינגעהויקערט, געהט ער אַוועק אין ווינקעלע נאָכ׳ן האַמער׳ל).

2-טער אַרבייטער (אויפהייבענדיג די אויגען פון דער אַרבייט): פאַרוואָס זשע האָט איהר געגעסען? מ׳האָט נישט געדאַרפט עסען. די אַרורה זאָגט דאָך, אַז זי היט אייך ווי איינענע קינדער, און הולה איז זי צו געבען אייך אַנ׳אַנדערע זאַך צו׳ם עסען?

1-טער לעהר-יונגעל (פרעהליך פון דער מאַשין): זי איז גע-ביך נישט שולדיג, זי האָט פערגעסען.

2-טער אַרבייטער (קלאַפּט עטליכע מאָל מיט׳ן האַמער. ערנסט): איך וועל דאָס איהר היינט זאָגען, און מיר וועלען זעהן, וואָס פאַר אַנ׳עסען וועט זי אייך געבען מאָרגען.

1-טער לעהר-יונגעל (גיך): מאָרגען וועט זי פרישע בויך-וועהטאָג פערזאָרגען...

1-טער אַרבייטער (צו׳ם 1-טען לעהר-יונגעל געווענדעט): דיר אַ פּנים איז, ווי איך זעה, טהוט דער בויך נישט וועה?

1-טער לעהר-יונגעל (מיט אַ געמאַכטען פלאַקסיווען טאָן): עס האָט נאָר געטהון אַ ביסעל די קישקעס אַ דרעה.

1-טער אַרבייטער: און דיר איז אַלץ צו'ם גראַם.

2-טער אַרבייטער (מיט אַ שמייכעל): אַ פּנים, די לעצטע צייט האָט ער געהאַט אַ גרויסע פּעולה.

1-טער לעהר-יונגעל: דער שטרייק איז געוועזן דערצו אַ גוּטע סגולה. (שטעפּט מיט דער מאַשין).

2-טער לעהר-יונגעל (ברענגענדיג דאָס האַמער'ל): און עס האָט געשטונקען נאָך מעהר ווי די אַמאָליגע קאַפּוסטע.

1-טער לעהר-יונגעל (דרעהט אָב דעם קאָפּ פון מאַשין. צו'ם 2-טען לעהר-יונגעל): נאַר איינער, האָסטו דאָך געקאָנט זיין זאַט מיט'ן ריח אַליין און וואָלסט פערשפּאָרט אַ ביסעל בויך-ווערטאָג...

1-טער אַרבייטער (לאַכט): ער איז אַ גרויסער מפונק.

2-טער לעהר-יונגעל (ערגערליך, צו'ם 1-טען לעהר-יונגעל): האַפּט דיר דער ריח מיט דיינע חכמות. ער האָט שוין אָנגעהויבען!...

1-טער לעהר-יונגעל (ענטפערט נישט און זינגט):

ביזטו זאַט, אָדער ניט,
טרייב אַוועק די זאָרגען,
מיט אַ שמייכעל, מיט אַ וויץ
האַלט דיין צער פערבאָרגען.

1-טער אַרבייטער (צו'ם 1-טען לעהר-יונגעל): הער, שלימזל'קע, די האָסט אפשר דיין ליעדעל היינט מיט, וואָס דו האָסט פערפאַסט אויפ'ן בעל-הבית?

1-טער לעהר-יונגעל (נישט אָבקערענדיג זיך פון מאַשין): איך האָב נישט און ס'איז נישט אמת.

2-טער לעהר-יונגעל: ס'איז אַן אמת. ער האָט עס מיר אַליין געוויזען אויפגעשריבען אויף אַ פּאַפּיערעל.

2-טער אַרבייטער (געווענדעט צו'ם 1-טען לעהר-יונגעל): וואָס האָסטו מורא? טראָג אַרויף, אויב דו האָסט.

1־טער לעהר־יונגעל (בײַ'ם מאַשין, נישט אָפּקעהרענדיג זיך): איך װײס נישט, צי האָב איך דאָס בײַ זיך.

1־טער אַרבײַטער (איראָניש): שטעל זיך פאָר, אַז די האָסט עס יאָ בײַ זיך.

2־טער לעהר־יונגעל (זיכער, מיט אַ העכערע שטימע): ער האָט, ער האָט!

1־טער לעהר־יונגעל: איך האָב מורא, דער בעל־הבית זאָל נישט אָנקומען.

1־טער אַרבײַטער: איז װאָס, װעט ער דיר אויפּעסען?

1־טער לעהר־יונגעל (אָפּקעהרענדיג זיך פון מאַשין צו דער שטוב): מילא, אַז איהר װילט דוקא, קאָן איך דאָס אױ־סענװייניג. (קעהרט זיך צוריק צו'ם מאַשין, פאַנגט אָן אַ ביסעל שטעפּען און נאַכהער פאַנגט ער אָן צו לעזען, פון צייט צו צייט, עטװאָס צוקלאַפּענדיג מיט'ן מאַשין):

אױ האָבען מיר אַ גאָלד אַ בעל־הבית,
לעבען זאָל ער טױזענד יאָהר אָהן אַ ראש!
און האָט ער אויך אַ קלײנע װײַבעלע,
איז דאָס פרום, גוט, ממש — אַ טײַבעלע!
צװײ מלאָכים'לעך, גאָר אָהן אַ גאַל,
װאָס שיטען מיט הײליגען מאָראַל:
זײַט, קינדערלעך, גוט און פרום,
װי אָקסען, קינדערלעך, זײַט שטום.
אַרבײַט, װי די גוטע פערד,
האָטש מיט'ן קאָפּ אין דער ערד...

(עס געהט אַרײַן אין שטוב דער בעל־הבית. דער 1־טער לעהר־יונגעל האַקט זיך גלײַך אָב, נאָר דאָך ענדיגט ער באַלד שטיל):

און פון אַזעלכע גרױסע פרײדען
קריגט איהר גיכער דעם גן־עדן...

(אַלע לאַכען, אױסער דעם בעל־הבית).

דער בעל־הבית (גלייכט זיך אויס מיט'ן גאַנצען קערפּער): מאַכט נישט קיין סקאַנדאַלען, בעט איך אייך, צו טוען וועט עס נישט ברענגען...

1־טער אַרבּייטער (מיידט אויס שטיל דעם בעל־הבית און געהט ווייטער. דער 2־טער אַרבּייטער און ביידע לעהר־יונגלעך גע־העןן אויך צו צו'ם ווינקעל).

דער בעל־הבית (ווערט שרעקליך אויפגערעגט. גיט זיך האַס־טיג אַ קעהר צו'ם ווינקעל און מיט אַנ'אויפגערעגטער שטי־מע קאָן ער קוים רעדען): הערט, וואָס איך זאָג אייך יאַסנע... געהט איהר איצטער אַוועק, טאָ זאָלט איהר מאָרגען שוין נישט קומען צו דער אַרבּייט! איך דאַרף מעהר נישט האָבּען קיינע אַר־בּייטער; געניג יאַסנע, און אָט האָט איהר אייך!...

1־טער אַרבּייטער (אָנטהויענדיג אויף זיך דעם מאַנטעל): אָט איז דער אֶמת, אָט האָבּען מיר קלאָרע ווערטער!

2־טער אַרבּייטער: איצטער ווייסען מיר האָטש, וואָס מיר האָבּען צו טהון.

דער בעל־הבית: נו, טאַקי אַזוי. זענט איהר אֶפשר נישט סאָגלאַסנע?

1־טער לעהר־יונגעל (גיך, נישט גאָר הויך): אַ ידאי סאָ־גלאַסנע — ס'איז דאָך „יאַסנע"!

דער בעל־הבית (דערהערענדיג די ווערטער, ווערט שרעקליך אויפגערעגט און גיט זיך האַסטיג אַ לאָז צו'ם 1־טען לעהר־יונגעל, וועלכער טרעט אָב): אַ, דו שנעק איינער! דו וועסט מיר אויך האָבּען אַ העזה!... איך וועל דיר... (די אַרבּייטער ביידע פער־שטעלען דעם 1־טען לעהר־יונגעל מיט זיך).

1־טער אַרבּייטער (אָננעהמענדיג אַנ'אויסרופונגס־פּאַזע): איהר זאָלט נישט וואַגען אַ האַנד אַרויפצולעגען!..

(עס עפענט זיך האַסטיג די טהיר און דעם בעל־הבית'ס פרוי קומט אַריין. נישט פערשטעהענדיג, וואָס דאָ קומט פאָר, בלייבט זי שטעהן פערוואונדערט ביי'ם טהיר).

די פרוי (ווען די אַרבּייטער נעהמען געהן צו'ם טהיר אַרויסצו־

געהן): וואָס איז דאָ געשעהן, האַ! וואָס איז שוין דאָ פאַר אַ מעשה?

דער בעל-הבית (קומענדיג עטוואָס צו זיך): זיי געהען אַוועק דעם זייגער אַ היים!...

די פרוי (ווען די אַרבייטער מיט די לעהר-יונגלעך זענען שוין נאָהענט ביי'ם טהיר, שפּאַרט זיך אָן פלוצלונג שטייף צו'ם טהיר, מיט ביידע הענד נעהמט זי זיך אָן ביי ביידע אויסשאַקעס פון טהיר, און מיט אַ הויכער, ענערגישער שטימע פאַנגט זי אָן, צוטופענדיג אפילו מיט'ן פוס): איהר וועט נישט אַוועקגעהן, זאָג איך אייך! סיידען איהר וועט מיך דאָ אויפ'ן אָרט אַוועקלעגען אַ טויטע!... פאַר אונזער ביטערער, בלוטיגער פראַצע ווילט איהר הו-ליען! ווייניג טרינקט איהר נאָך אונזער בלוט? נישטאָ! איהר וועט נישט אַוועקגעהן, איך וועל דאָ אַ כפרה ווערען, און איהר וועט נישט אַוועקגעהן 8 אַ זייגער!... (אַלע פערליערען זיך גלייך פון אַזאַ אונערוואַרטעטען אַרויסטריט, נאָר באַלד שיסען די אַרבייטער אויס מיט אַ הויכען געלעכטער).

1-טער אַרבייטער (לאַכט): ווי, איהר ווילט אונז גאָר אַרעס-טירען דאָ? (געהט צו נאָהענט צו דער פרוי) זייט דאָך ניי משוגע און געהט אָב פון טהיר.

די פרוי (אין דער פריהערדיגער פאָזע): איהר וועט נישט אַוועק-געהן, זאָג איך! נו, פּראָבירט אַרויפלעגען אַ האַנד אפשר אויף אַ שוואַכע פרוי, נו, שלאָגט מיר! (גיט זיך פלוצלונג אַ קעהר צו'ם מאַן) נו, וואָס שטעהסט דו, גולם איינער! וואָס איז דאָ געוועז?..

דער בעל-הבית (נאָך אַלץ אַ ביסעל פערלאָרען): אָבער איך דאַרף גאָר קיין אַרבייטער איצטער נישט. זאָלען זיי געהן, און אָבער שוין מעהר נישט קומען צו דער אַרבייט.

די פרוי (ווענדט זיך צו די אַרבייטער, נישט נעהמענדיג אין אַכט דעם מאַנ'ס ווערטער): איהר וועט נישט אַוועקגעהן, זאָג איך!

1-טער אַרבייטער (אַ מאַך טהוענדיג מיט דער האַנד, צו'ם 2-טען אַרבייטער): נו, דאָס איז אַ ביסעל אַנ'אַרורה!? זאָל זי שטעהן ביי'ם טהיר. דו האָסט דאָך, דאַכט מיר, ביי זיך קאָרל

מאַרקס'ס בראָשורע „לוינאַרבייט און קאַפּיטאַל"? ווייז אַהער, ווע=לען מיר לייענען. (אַלע גיעהען צו צום ערשטען טיש. ביידע אַר=בייטער אין די מאַנטלען זעצען זיך אַרום עק טיש. די לעהר=יונגלעך שפּאַרען זיך אָן שטעהענדיג ביים טיש, און דער 2=טער אַרביי=טער נעהמט אַרויס אַ דינע בראָשורקע, גיט זי איבער דעם 1=טען אַרבייטער.

דער פאָרהאַנג פאַנג אָן לאַנגזאַם זיך אַראָבצולאָזען.

1=טער אַרבייטער (בלעטערט אויף אין ביכעל און פאַנגט אָן רוהיג צו לעזען. די פרוי און דער בעל=הבית שטעהען אין די זעלבע זייערע פּאָזעס).

1=טער אַרבייטער (לעזט): „וואָס איז אַזוינס אַרבייטס=לוין, און דורך וואָס ווערט ער בעשטימט? אויב מען זאָל פרעגען אַני=אַרבייטער, ווי גרויס איז דיין...

דער פאָרהאַנג פאַלט אינגאַנצען.

